

Sygn. akt III C 544/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2019 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Justyna Pikulik
Protokolant:	stażysta Wojciech Gottschling

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2019 r. w Szczecinie na rozprawie

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko Skarbowi Państwa- Aresztowi Śledczemu w S.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. przyznaje pełnomocnikowi z urzędu powoda P. S.- r.pr. S. J. od Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie kwotę 1.476 zł (tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych) w tym kwotę 276 zł (dwieście siedemdziesiąt sześć złotych) podatku VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi P. S. z urzędu;
3. nieuiszczone koszty sądowe ponosi Skarb Państwa.

Sygn. akt III C 544/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 9 stycznia 2018 r. P. S., reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego w S. kwoty 5.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych oraz kwoty 1.000 zł na cel społeczny – Centrum (...) nad Dzieckiem im K. M. w S..

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że przebywał w Areszcie Śledczym w S. w okresie od 4 lutego 2012 r. do 11 lipca 2013 r. Decyzją z dnia 23 sierpnia 2012 r. powodowi została wymierzona kara dyscyplinarna w postaci umieszczenia w celi izolacyjnej na okres 14 dni, pomimo, że powód nie dokonał zarzucanego mu przekroczenia. Warunki w celi izolacyjnej był dużo gorsze niż w celi, w której normalnie przebywał powód. Został pozbawiony kontaktu z rodziną, dostępu do rzeczy osobistych, a także telewizora czy czajnika. Powód odbywał spacer w osamotnieniu i nie mógł kontaktować się ze współwięźniami. Powód odwołał się od decyzji, która została utrzymana w mocy postanowieniem z 28 listopada 2012 r. Następnie wyrokiem z dnia 16 lutego 2017 r. powód został uniewinniony od czynu, którego dotyczyła decyzja z 23 sierpnia 2012 r. W ocenie powoda, Dyrektor Aresztu Śledczego w S. bezprawnie zastosował

względem niego karę umieszczenia w celi izolacyjnej, co naruszyło jego dobra osobiste takie jak godność, dobre imię i intymność, pozbawiając go wielu uprawnień na okres 14 dni.

Powód w sprawie reprezentowany był przez pełnomocnika z urzędu, ustanowionego postanowieniem z dnia 24 maja 2017 r. w sprawie III Co 56/17, na mocy którego powód został również zwolniony od kosztów sądowych w całości.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa – Areszt Śledczy w S. wniósł o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu pozwany wskazał, że w wszelkie decyzje podejmowane wobec powoda oparte były o dostępną w dacie podjęcia decyzji wiedzę. Decyzja Dyrektora Aresztu Śledczego w S. o ukaraniu powoda została również podtrzymana przez Sąd Penitencjarny w S.. Cella izolacyjna, w której przebywał powód odpowiadała wymogom z załącznika na 3 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Z uwagi na uniewinnienie powoda przez Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie od zarzutu pobicia osadzonego P. L. (1) i zmuszenia go do określonego zachowania wymierzona powodowi kara została anulowana i zatarta. W ramach zadośćuczynienia powoda wyróżniono kilkoma nagrodami – zezwoleniem na częstsze zakupy, na otrzymanie dodatkowej paczki żywnościowej, dłuższe widzenie i częstsze zajęcia kulturalne i oświatowe.

Pismem przygotowawczym z dnia 18 kwietnia 2018 r. powód podtrzymał żądanie pozwu wnosząc również o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, względnie przyznanie od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu. Powód wskazał, że wobec uniewinnienia od zarzuconego mu czynu, za który został również ukarany sporną karą dyscyplinarną, nie zaszyły przesłanki do zastosowania wobec powoda kary dyscyplinarnej z uwagi na nieistnienie przesłanki zawinonego naruszenia nakazów lub zakazów wynikających z ustawy, regulaminu lub innych przepisów wydanych na jej podstawie albo ustalonego z zakładzie karnym lub miejscu pracy porządku. Powód przyznał, że cela izolacyjna, w której przebywał spełniała wymogi określone w załączniku do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Niemniej powód – wobec niepopelnienia przewinienia, w ogóle w tej celi nie powinien się znaleźć, szczególnie, że decyzja pozwanego nie został poparta jakimkolwiek dowodem. W ocenie powoda, wymierzona mu kara dyscyplinarna miała również wpływ na wymiar orzeczonej mu kary łącznej oraz uprawnienie do otrzymywania nagród i pochwał. Natomiast nagrody przyznane mu w ramach rekompensaty – w Zakładzie Karnym w G., nie zaś w Areszcie Śledczym w S., gdzie doszło do zdarzenia. Ponadto były one nieadekwatne do wymierzonej mu kary.

Pismem procesowym z dnia 31 października 2018 r. pozwany Skarb Państwa- Areszt Śledczy w S. zarzucił, że decyzję o wymierzeniu powodowi kary dyscyplinarnej oparł na wiedzy dostępnej w dacie jej podjęcie, w tym między innymi na oświadczeniach współosadzonych powoda. Ponadto decyzja ta została poddana kontroli przez Sąd Okręgowy w Szczecinie, który stwierdził, że zaskarżona decyzja nie budzi zastrzeżeń z punktu widzenia legalności. Natomiast nagrody przyznane powodowi w Zakładzie karnym w G. zostały przyznane po konsultacji z pozwanym.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od dnia 4 lutego 2012 roku do dnia 11 lipca 2013 roku powód P. S. był osadzony w Areszcie Śledczym w S..

Decyzją z dnia 23 sierpnia 2012 r. Dyrektor Aresztu Śledczego wymierzył P. S. karę dyscyplinarną umieszczenia w celi izolacyjnej na okres 14 dni. W decyzji wskazano, że podstawą wymierzenia kary jest zdarzenie z 13 sierpnia 2012 r. polegające na pobiciu przez P. S. współosadzonego z nim w celi P. L. (2), a także zmuszeniu poszkodowanego do przesiadywania w toalecie.

Decyzja z dnia 23 sierpnia 2012 r. została wydana po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, w którym P. L. (2) oświadczył, że został kilkukrotnie uderzony przez P. S. w ramię, a następnie zmuszony do przesiadywania w toalecie. U poszkodowanego stwierdzono zasinienie prawego ramienia. W toku postępowania wyjaśniającego przesłuchano także pozostałych współosadzonych P. S. i P. L. (2), którzy oświadczyli, że nie widzą nic o zdarzeniu,

zarzucają jednak P. L. (2) brak higieny. Wysłuchano także P. S., który oświadczył, że w czasie zdarzenia spał i nie pobił poszkodowanego.

P. L. (2) został przeniesiony do innej celi. W. P. L. (2) zależało na pozbyciu się go z celi, albowiem zarzucali mu brak higieny osobistej.

W okresie od 23 sierpnia 2012 r. do dnia 6 września 2012 r. w wykonaniu kary z 23 sierpnia 2012 r. P. S. przebywał w celi nr 117 pawilony B na oddziale II, o powierzchni 8,974 m², tzw. „izolatce”. Przed osadzeniem w tej celi P. S. został zbadany przez lekarza i psychologa, którzy nie stwierdzili przeciwwskazań do zastosowania kary celi izolacyjnej.

Dowód:

- zaświadczenie z 18 lipca 2017 r. – k. 7 (47),
- notatka służbowa z 3 września 2012 r. – k. 8-9 (58-59),
- oświadczenia z 14 sierpnia 2012 r. – k. 10-15 (52-56),
- notatka służbowa z 14 sierpnia 2012 r. – k. 10-15,
- karta zdarzenia nadzwyczajnego – k. 49,
- meldunek z 14 sierpnia 2012 r. – k. 50,
- wniosek z 14 sierpnia 2012 r. i decyzja z 23 sierpnia 2012 r. – k. 16,
- zeznania J. S. – k. 113-114,
- zeznania M. J. – k. 114-115,
- zeznania J. G. – k. 131-132,
- zeznania R. K. – k. 188-189.
- przesłuchanie powoda P. S. – k. 85-86,

P. S. wniósł skargę na decyzję z 23 sierpnia 2012 r. Postanowieniem z dnia 28 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję.

Zdarzenie z dnia 13 sierpnia 2012 r. zostało objęte postępowaniem przygotowawczym DS. 4360/12 prowadzonym przez Prokuraturę Rejonową S. – Ś.. Postanowieniem z dnia 22 lutego 2013 r. P. S. przedstawiono zarzut, że w dniu 13 sierpnia 2012 roku na ternie Aresztu Śledczego w S. w celu zmuszenia P. L. (1) do umycia nóg kilkakrotnie uderzył pokrzywdzonego pięścią w górne części ciała, następnie zaprowadził do toalety, gdzie oblał wodą i uniemożliwił jej opuszczenie.

Wyrokiem z dnia 16 lutego 2017 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie uniewinnił P. S. od zarzucanego mu czynu. W toku postępowania karnego ustalono, że P. S. nie dokonał pobicia P. Ł. w dniu 13 sierpnia 2012 r.

Dowód:

- zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa – k. 57,
- postanowienie z dnia 28 listopada 2012 r., sygn. akt V Kow 3145/12 - k. 17,
- postanowienie z dnia 31 lipca 2017 r. , sygn. akt V Kow 3145/12 - k. 18,

- postanowienie z dnia 22 lutego 2013 r., sygn. akt Ds. 4360/12 – k. 19,
- postanowienie z dnia 4 stycznia 2018 r., sygn. akt Ds. 4360/12 – k. 79,
- wyrok z 16 lutego 2017 r., sygn. akt IV K 1233/12– k. 20-23 oraz w aktach sądu Rejonowego Szczecin- Centrum w Szczecinie sygn. akt IV K 1233/12;
- postanowienie z 10 stycznia 2018 r., sygn. akt IV K 1233/12 – k. 37,
- zeznania J. S. – k. 113-114,
- zeznania R. F. – k. 129-131,
- zeznania J. G. – k. 131-132.
- przesłuchanie powoda P. S. – k. 85-86,

W czasie przebywania w celi izolacyjnej P. S. został pozbawiony możliwości korzystania z widzeń i samoinkasujących aparatów telefonicznych, sprzętu audiowizualnego i komputerowego, bezpośrednio uczestnictwa w nabożeństwach lub spotkaniach religijnych z innymi więźniami, korzystania z udziału w zajęciach kulturalnych i oświatowych, z zakresu kultury fizycznej i sportu z wyjątkiem korzystania z książek i prasy, dokonywania zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych, otrzymywania paczki żywnościowej w kwartale następującym bezpośrednio po kwartale, w którym kara została wymierzona, uczestnictwa w nauczaniu i zatrudnieniu poza celą, korzystania z własnej odzieży, obuwia oraz wyrobów tytoniowych. Znajdujące się w celu urzędzenia były na stałe przytwierdzone do podłogi lub ścian. Osoba przebywająca w celi izolacyjnej ma możliwość widzenia się z rodziną jedynie w wyjątkowych i ważnych sprawach. W celi izolacyjnej zabronione jest palenie papierosów oraz posiadanie telewizora. Osoba odbywająca karę izolacji odbywa spacer bez udziału współwięźniów - na innym spacerniaku. Powierzchnia celi izolacyjnej – w przeliczeniu na jedną osobę jest większa niż powierzchnia normalnej celi i jest wyposażona w toaletę.

Podczas przebywania w celi izolacyjnej P. S. doskwierały w szczególności samotność, wielkość celi i wyposażenie celi oraz brak możliwości zakupu wyrobów tytoniowych.

Po wykonaniu kary P. S. zwrócono rzeczy osobiste.

Dowód:

- zaświadczenie z 12 marca 2018 r. – k. 45,
- zeznania J. S. – k. 113-114,
- zeznania A. S. – k. 115-116,
- zeznania R. F. – k. 129-131,
- zeznania J. G. – k. 131-132.
- przesłuchanie powoda P. S. – k. 85-86,

Po uprawomocnieniu się orzeczenia z dnia 16 lutego 2017 r. wymierzona P. S. kara została anulowana i uległa zatarciu.

W związku z uchyleniem kary P. S. przyznano następujące nagrody i ulgi:

- 4 maja 2017 r. – w postaci zezwolenia na dokonywanie dodatkowych zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych oraz przedmiotów do sprzedaży w areszcie śledczym,

-4 maja 2017 r. – w postaci zezwolenia na otrzymanie dodatkowej paczki żywnościowej,

- 4 maja 2017 r. – w postaci zezwolenia na częstsze branie udziału w zajęciach kulturalnych i oświatowych przez okres 14 dni,

- 4 maja 2017 r. – w postaci zezwolenia na dodatkowe widzenia.

Nagrody te zostały przyznane w Zakładzie Karnym w G., z uwagi na to, że wówczas P. S. przebywał w tej jednostce penitencjarnej. W okresie od 16 stycznia 2012 r. do 27 marca 2018 r. P. S. był kilkudziesięciokrotnie chwalony lub nagradzany, a jedynie kilkukrotnie odstępiono od udzielania nagrody lub ulgi.

P. S. otrzymał od Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz Rzecznika Praw Obywatelskich porady o przysługujących mu prawach z tytułu naruszenie dób osobistych w zakładzie karnym.

Dowód:

- zaświadczenie – k. 46,

- wnioski z 28 kwietnia 2017 r. i decyzje z dnia 4 maja 2017 r. – k. 80-83,

- wyciąg z rejestru nagród i pochwał – k. 110,

- pismo HFPCz z 31 października 2017 r. – k. 151-152,

- pismo (...) z 15 lutego 2017 r. – k. 153.

- przesłuchanie powoda P. S. – k. 85-86,

P. S. jest osobą wielokrotnie karaną. Część z wyroków skazujących P. S. została objęta wyrokiem łącznym z 9 lipca 2015 r. Przy wydawaniu wyroku łącznego Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim zważył, że zachowanie skazanego w warunkach izolacji jest zmienne, wskazuje jednak na poprawę, a także, że P. S. był wielokrotnie karany dyscyplinarnie, ostatni raz 9 grudnia 2013 r. Sporządzona na potrzeby wydania wyroku łącznego opinia o P. S. była pozytywna.

Dowód:

- wyrok z dnia 9 lipca 2015 r. z uzasadnieniem, sygn. akt II K 276/15 –k. 99-109.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się niezasadne i jako takie podlegało oddaleniu.

W przedmiotowej sprawie powód P. S. dochodził zadośćuczynienia od pozwanego Skarbu Państwa - Aresztu Śledczego w S. wskazując, że wymierzona mu kara dyscyplinarna polegająca na osadzeniu w celi izolacyjnej w okresie od 23 sierpnia 2012 r. do 6 września 2012 r. była bezpodstawną, albowiem nie dokonał on pobicia współwięźnia P. Ł. w dniu 13 sierpnia 2012 r., co zostało stwierdzone wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 16 lutego 2017 r. Powód podnosił, że przebywanie w celi izolacyjnej naruszyło dobra osobiste powoda takie jak godność, dobre imię i intymność, a także pozbawiło go wielu uprawnień.

Zgodnie z dyspozycją art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Zasady te określone zostały w art. 448 k.c., zgodnie z którym w razie naruszenia

dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

W myśl zapisu art. 23 k.c. dobrem osobistym jest w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska. Bez wątpienia za dobra osobiste uznać należy godność ludzką oraz prawo do intymności. Mając na względzie ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazać należy, że niezbędną przesłanką uwzględnienia roszczenia o ochronę dóbr osobistych w postaci żądania zasądzenia zadośćuczynienia z tytułu ich naruszenia jest jedynie wykazanie, iż dobro osobiste zostało danym zachowaniem naruszone. Zwrócić bowiem należy uwagę na to, iż mocą art. 24 k.c. ustawodawca ustanowił domniemanie bezprawności zachowania, które dobro takie narusza. Jeżeli zatem powód wykazałby, że pozwany działaniem swym naruszył jego dobra osobiste, to uznać by należało, że ciężar dowodu ewentualnego braku bezprawności zachowania godzącego w dobro osobiste ciążyłby na pozwanym. Powszechnie przyjmuje się, że bezprawność winna być traktowana w kategoriach obiektywnej (przedmiotowej) kwalifikacji czynu z punktu widzenia jej zgodności z ustawą i zasadami współżycia społecznego. Dla oceny bezprawności wystarczy obiektywna ocena wadliwości zachowania z punktu widzenia szeroko rozumianego porządku prawnego i reguł postępowania obowiązujących w danym społeczeństwie. Dowód braku bezprawności zachowania na ogół polega na wykazaniu, iż dane działanie jest dokonywane w ramach obowiązującego porządku prawnego, jest wykonywaniem prawa podmiotowego, jest działaniem w celu ochrony uzasadnionego interesu czy wreszcie, znajduje usprawiedliwienie w uprzednio wyrażonej zgodzie pokrzywdzonego. Ponad powyższe wskazać należy, że tylko zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego uzasadnia odpowiedzialność na gruncie art. 448 k.c. Skoro bowiem art. 448 k.c. usytuowany został w tytule VI księgi trzeciej k.c., nie zostały w nim wskazane ani podstawy odpowiedzialności, ani też jej przesłanki, ponadto brakuje w tym przepisie okoliczności, które zwalniałyby od odpowiedzialności, to nie ma racjonalnych podstaw do wyłączenia tej odpowiedzialności z reżimu opartego na zasadzie winy. Przyjęcie, że podstawą przewidzianej w art. 448 k.c. odpowiedzialności sprawcy naruszenia dobra osobistego jest jego działanie zawinione oznacza, że podstawą zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej tytułem zadośćuczynienia będzie każde zawinione działanie sprawcy, a więc zarówno w przypadku winy umyślnej, jak i winy nieumyślnej. Podobnie jak w przypadku bezprawności ewentualny brak zawinienia winien wykazać pozwany (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2002 r. V KKN 1581/00, Legalis 56455, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2003 r., sygn. akt I KKN 480/01, legalis 61199, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2006 r. sygn. akt II PK 245/05, Legalis 81872).

Jak już wyżej wskazano, powód upatrywał naruszenia swoich dóbr osobistych w bezpodstawnym wymierzeniu kary dyscyplinarnej i osadzeniu w celi izolacyjnej. W szczególności dopatrywał się naruszenia swoich dóbr poprzez odizolowanie go od innych ludzi, pozbawienie rzeczy osobistych, zakaz palenia papierosów i niewielką powierzchnię celi.

Zgodnie z dyspozycją art. 142 §1 i §2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. 2017.665 j.t.; dalej w skrócie k.k.w.) skazany podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za zawinione naruszenie nakazów lub zakazów wynikających z ustawy, regulaminu lub innych przepisów wydanych na jej podstawie albo ustalonego w zakładzie karnym lub miejscu pracy porządku, zwane dalej „przekroczeniem” (§1). Jeżeli przekroczenie zawiera znamiona wykroczenia, skazany podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej, chyba że wykroczenie popełnione zostało w czasie pobytu poza obrębem zakładu karnego (§2). Zgodnie natomiast z art. 143 §1 pkt 8 k.k.w. karą dyscyplinarną jest, między innymi, umieszczenie w celi izolacyjnej na okres do 28 dni. Zgodnie natomiast z §3 karę dyscyplinarną, o której mowa w § 1 pkt 8, można wymierzyć skazanemu, który popełnił przekroczenie naruszające w poważnym stopniu obowiązującą w zakładzie karnym dyscyplinę i porządek. Kara ta polega na osadzeniu skazanego pojedynczo w celi oraz uniemożliwieniu mu kontaktu z innymi skazanymi; w trakcie jej wykonywania skazany pozbawia się możliwości:

1. korzystania z widzeń i samoinkasujących aparatów telefonicznych;

2. korzystania ze sprzętu audiowizualnego i komputerowego;
3. bezpośredniego uczestniczenia, wspólnie z innymi skazanymi, w nabożeństwach, spotkaniach religijnych i nauce religii; na żądanie skazanego należy mu jednak umożliwić bezpośrednie uczestniczenie w nabożeństwie w warunkach uniemożliwiających mu kontakt z innymi skazanymi;
4. korzystania z udziału w zajęciach kulturalno-oświatowych, z zakresu kultury fizycznej i sportu, z wyjątkiem korzystania z książek i prasy;
5. dokonywania zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych;
6. uczestniczenia w nauczaniu i zatrudnieniu poza celą;
7. korzystania z własnej odzieży, obuwia oraz wyrobów tytoniowych.

Zgodnie zaś z art. 144 §1- §5 k.k.w. kary dyscyplinarne określone w art. 143 § 1 pkt 4, 5, 7 i 8 wymierza dyrektor zakładu karnego, a inne kary - również osoba przez niego upoważniona (§1). Kary dyscyplinarne wymierza się z urzędu lub na pisemny wniosek przełożonego skazanego (§2). Decyzja o ukaraniu karą dyscyplinarną powinna zawierać dokładne określenie przekroczenia popełnionego przez skazanego (§3). Decyzję o ukaraniu karą dyscyplinarną sporządza się na piśmie i podaje do wiadomości skazanemu, a gdy względy wychowawcze za tym przemawiają - również innym skazanym lub innym osobom. Przepis ten ma zastosowanie również do decyzji o uchyleniu, darowaniu, odroczeniu, zamianie, zawieszeniu lub przerwaniu kary dyscyplinarnej, a także o odstąpieniu od ukarania dyscyplinarnego (§4). Na decyzje, o których mowa w § 1, przysługuje skarga (§5). Art. 145 §1 - §5 k.k.w. zawiera z kolei dyrektywy wymiany kary oraz tryb jej wymierzania. Wymierzając karę dyscyplinarną uwzględnia się stopień zawinienia i zasady indywidualizacji, mając w szczególności na względzie rodzaj i okoliczności czynu, stosunek do popełnionego przekroczenia, dotychczasową postawę, cechy osobowości i stan zdrowia skazanego oraz cele wychowawcze (§1). Przed wymierzeniem kary dyscyplinarnej wysłuchuje się obwinionego, zapoznaje się z opinią wychowawcy, a jeżeli zachodzi potrzeba - również składającego wniosek o ukaranie oraz z opiniami innych osób, a także z zeznaniami świadków. Postępowanie może odbywać się w obecności innych skazanych, jeżeli przemawiają za tym względy wychowawcze (§2). Przed wymierzeniem skazanemu kary dyscyplinarnej określonej w art. 143 § 1 pkt 8 lekarz albo psycholog wydaje pisemną opinię o jego zdolności do odbycia tej kary. Wymierzenie tej kary w wymiarze powyżej 14 dni wymaga zgody sędziego penitencjarnego (§3). Przed wymierzeniem skazanemu kary dyscyplinarnej, określonej w art. 143 § 1 pkt 4 i 5, któremu ze względu na stan zdrowia zezwolono na dokonywanie dodatkowych zakupów artykułów żywnościowych lub częstsze otrzymywanie paczek albo korzystającemu z diety, zasięga się opinii lekarza co do skutków dla stanu zdrowia skazanego wymierzenia tej kary (§4). Po zasięgnięciu opinii lekarza dyrektor podejmuje decyzję o ewentualnym odroczeniu wykonania tej kary (§5). Jak stanowi przepis art. 147 §1 k.k.w. nie można wymierzyć kary dyscyplinarnej, jeżeli od dnia powzięcia przez przełożonego wiadomości o popełnieniu przekroczenia upłynęło 14 dni lub od dnia popełnienia przekroczenia - 30 dni. Nie można rozpocząć wykonywania kary dyscyplinarnej po upływie 14 dni od jej wymierzenia. Zgodnie z art. 148 k.k.w. dotyczącym wykonania kary - wymierzoną karę dyscyplinarną wykonuje się bezzwłocznie. Sędzia penitencjarny może wstrzymać wykonanie kary dyscyplinarnej na czas potrzebny do wyjaśnienia okoliczności uzasadniających jej wymierzenie, a także uchylić karę dyscyplinarną z powodu jej niezasadności lub przekazać sprawę dyrektorowi zakładu karnego do ponownego rozpoznania (§1). Jeżeli stan zdrowia skazanego uniemożliwia odbycie wymierzonej kary dyscyplinarnej w całości lub w części, wykonywanie jej należy odroczyć lub przerwać albo zamienić na taką karę dyscyplinarną, którą skazany może odbyć. Decyzję w tym względzie podejmuje dyrektor zakładu karnego, po zasięgnięciu opinii lekarza (§2). W czasie wykonywania kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej lekarz lub psycholog kontroluje zdolność skazanego do odbywania tej kary (§3). W czasie wykonywania kary dyscyplinarnej, o której mowa w § 3, dyrektor zakładu karnego może, w wypadkach uzasadnionych względami rodzinnymi, osobistymi lub wychowawczymi, zezwolić skazanemu na widzenie lub rozmowę telefoniczną (§4). Wreszcie zgodnie z art. 149 k.k.w. jeżeli zostały ujawnione nowe fakty lub dowody nieznanne przedtem, wskazujące na to, iż ukarany jest niewinny, dyrektor zakładu karnego uchyła karę dyscyplinarną i uznaje ją za niebyłą oraz podejmuje stosowną decyzję mającą na celu uchylenie skutków ukarania.

Mając na względzie powyższe rozważania, stanowiska stron oraz stan faktyczny sprawy stwierdzić należy, że w sprawie niespornym było, że powodowi została wymierzona kara dyscyplinarna osadzenia w celi izolacyjnej oraz że kara ta, po jej wykonaniu, została ostatecznie anulowana i zatarta, gdyż powód został uniewinniony od zarzucanego mu czynu, który spowodował nie tylko jego odpowiedzialności dyscyplinarną w areszcie śledczym, ale i karną. Zadanie Sądu sprowadziło się zatem do ustalenia, czy wymierzenie powodowi tej kary dyscyplinarnej doprowadziło do naruszenia dóbr powoda, w tym jakich dóbr i czy stanowiły one jego dobra osobiste, czy wymierzenie tej kary było bezprawne oraz czy pozwany ponosi winę za ich naruszenie. Po stwierdzeniu tych przesłanek możliwe byłoby ustalenie adekwatnego do stopnia naruszenia zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w całości podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 lutego 2012 r. (sygn. akt IV CSK 276/11, Legalis 464043) zgodnie z którym godność i prawo do pozyskiwania informacji i utrzymywania kontaktu ze światem zewnętrznym przez możliwość korzystania z odbiornika telewizyjnego i rozmawianie z innymi ludźmi – należą do dóbr osobistych człowieka i jakkolwiek doznają ograniczeń w wypadku odbywania kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym, to jednak tylko w zakresie określonym w przepisach regulujących wykonywanie tej kary, a zatem podlegają ochronie w wypadku przekroczenia tych granic. Zaznaczyć przy tym należy, że nie każde jednak pozbawienie uprawnień jest naruszeniem godności, uzasadniającym zastosowanie cywilnoprawnych środków ochrony dóbr osobistych, zależy to bowiem od tego, czy w powszechnym odczuciu stanowi ono naruszenie godności człowieka. Dla tej oceny istotne znaczenie ma niewątpliwie rodzaj i charakter uprawnień, których człowiek został pozbawiony. Uprawnienia, których został pozbawiony powód wynikały z wymierzenia mu kary dyscyplinarnej osadzenia w celi izolacyjnej. Strona pozwana powołała się na działanie dyrektora zakładu karnego w ramach uprawnienia do wymierzania kar dyscyplinarnych wynikającego z k.k.w. (art. 142-149 k.k.w). Rozważyć zatem należy w pierwszej kolejności kluczową kwestię skuteczności żądania przez powoda ochrony w postępowaniu cywilnym na podstawie art. 24 k.c. w sytuacji, w której dobra osobiste, które miały zostać naruszone, dotyczyły po pierwsze uprawnień przysługujących skazanym zgodnie z przepisami kodeksu karnego wykonawczego, a pozbawiony ich został decyzją dyrektora zakładu karnego wydaną na podstawie tych przepisów, przewidujących uprawnienie dyrektora do wydania takiej decyzji, po drugie zaś godności za wymierzenie kary, chociażby dyscyplinarnej, za czyn, którego nie dokonał. Zgodnie z art. 7 i 34 k.k.w., skazany może zaskarżyć do sędziego penitencjarnego oraz do sądu penitencjarnego decyzje wydane m.in. przez dyrektora zakładu karnego z powodu ich niezgodności z prawem. W tym trybie następuje zatem stwierdzenie, czy decyzja dyrektora zakładu karnego o wymierzeniu kary dyscyplinarnej była zgodna z prawem. W tym trybie następuje także badanie merytorycznej zasadności takich decyzji, które są wydawane w celu zapewnienia bezpieczeństwa i realizacji zadań wychowawczo-resocjalizacyjnych ciążyących na administracji zakładu karnego. W sprawie o naruszenie dóbr osobistych skazanego sąd cywilny nie może oceniać, czy funkcjonariusz służby więziennej działał zgodnie z prawem czy bezprawnie, jak również czy zastosowanie wobec skazanego kary dyscyplinarnej było uzasadnione i zgodne z prawem. Do oceny tej uprawniony jest jedynie sędzia lub sąd penitencjarny w razie odwołania się skazanego od takich decyzji lub podjęcia działania z urzędu. Dopuszczenie badania tych kwestii przez sąd cywilny w sprawie o naruszenie dóbr osobistych skazanego oznaczałoby nie tylko dopuszczenie dwutorowości postępowania sądowego w zakresie nadzoru nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności, lecz także prowadziłoby w konsekwencji do faktycznego pozbawienia znaczenia przyjętego przez ustawodawcę trybu postępowania i oddziaływania sędziego i sądu penitencjarnego na skazanego w zakładzie karnym. Gdyby skazany, pozbawiony przez funkcjonariusza zakładu karnego pewnych uprawnień przewidzianych w kodeksie karnym wykonawczym lub ukarany dyscyplinarnie, mógł - bez zaskarżenia takiej decyzji w trybie przewidzianym w tym kodeksie - skutecznie dochodzić ochrony bezpośrednio przed sądem cywilnym w sprawie o naruszenie dóbr osobistych, to przewidziany i uregulowany w kodeksie karnym wykonawczym tryb postępowania penitencjarnego nie tylko nie mógłby spełniać funkcji zakładanych przez ustawodawcę, lecz w istocie straciłby rację bytu. Jeżeli zatem skazany nie uzyskał w trybie przewidzianym przepisami kodeksu karnego wykonawczego stwierdzenia przez sędziego lub sąd penitencjarny niezgodności z prawem decyzji funkcjonariusza służby więziennej pozbawiającej go określonych uprawnień lub poddającej go karze dyscyplinarnej, to w procesie o ochronę dóbr osobistych wytoczonym z powodu pozbawienia go tego uprawnienia lub ukarania dyscyplinarne, należy przyjąć brak bezprawności działania pozwanego, chyba że skazany nie wniósł odwołania z uzasadnionej obawy przed represjami.

Tymczasem w niniejszej sprawie powód wniósł sprzeciw od decyzji z 23 sierpnia 2012 r. i postanowieniem z dnia 28 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie decyzję tę utrzymał w mocy.

Niezależnie od powyższego - jakkolwiek ostatecznie okazało się, że powód zarzucanego mu czynu nie popełnił, co zostało stwierdzone wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum z dnia 16 lutego 2017 r., o tyle w momencie wydania decyzji o ukaraniu Dyrektor Aresztu Śledczego zachował tryb wymierzania kary dyscyplinarnej oraz w momencie jej egzekwowania tryb wykonywania - przewidziane Oddziałem 9 Rozdziału X Części Szczególnej k.k.w. Wymierzył powodowi karę dyscyplinarną przewidzianą art. 143 §1 ust. 8 k.k.w., za przewinienie spełniające wymóg „poważności” z §3 i kara ta została wykonana zgodnie z przewidzianymi w tym przepisie ograniczeniami. Co istotne powód nie kwestionował tego, że cela spełniała wymogi wynikające z załącznika 3 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Decyzja ta spełniała również wymogi formalne z art. 144 §3 i §4 k.k.w. oraz dochowano trybu jej wymierzania z art. 145 k.k.w., w szczególności wysłuchano powoda i przeprowadzono badania lekarskie i psychologiczne. W momencie wymierzania kary nie była ona przedawniona (art. 147 §1 k.k.w.). Zgodnie z art. 148 §1 k.k.w. kara ta została skierowana do niezwłocznego wykonania. Tym samym w ocenie Sądu stwierdzić należy, że pozwanemu nie można zarzucić bezprawności działania. Wreszcie podjęte zostały działania przewidziane art. 149 k.k.w. – kara została uchylona, uznana za niebyłą oraz powodowi decyzjami z 4 maja 2017 r. zdecydowano się zrekompensować ukaranie. W ocenie Sądu nie sposób uznać, że na skutek wymierzenia spornej kary dyscyplinarnej powodowi wymierzono mniej korzystny wyrok łączny (vide pismo procesowe z 18 kwietnia 2018 r.) albowiem w uzasadnieniu tego wyroku Sąd w żaden sposób się do tej kary nie odnosi, a wręcz przeciwnie – uwzględnił pozytywną opinię o skazanym, a opinia ta wydana została wszakże przy uwzględnieniu całokształtu zachowania powoda w jednostkach penitencjarnych. Nie sposób również przyjąć, że ukaranie to miało także wpływ na mniejszą ilość uzyskiwanych przez powoda nagród i pochwał, na co również wskazywał powód w piśmie z 18 kwietnia 2018 r., albowiem materiał dowodowy sprawy nie daje jakichkolwiek podstaw potwierdzających ten zarzut, jak zaś wynika z załączonego do pisma wyciągu z rejestru nagród i pochwał powód kilkudziesięciokrotnie był nagradzany lub chwalony, zaś jedynie kilkukrotnie od nagrody odstąpiono. Wyciąg ten dowodzi w istocie innych faktów, niż chciałby powód.

Mając na względzie powyższe Sąd uznał, że nawet dopuszczając możliwość weryfikacji decyzji Dyrektora Aresztu Śledczego w S., zarzucane w pozwie działania strony pozwanej nie były bezprawne skoro podejmowane były w ramach uprawnień przyznanych funkcjonariuszom na podstawie wskazanych przepisów kodeksu karnego wykonawczego i brak jest w sprawie potwierdzenia przez sędziego lub sąd penitencjarny niezgodności z prawem wymienionych działań i w konsekwencji powództwo oddalił.

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o całokształt zgromadzonego materiału dowodowego. Autentyczność i wiarygodność zgromadzonych w sprawie dokumentów nie była przez strony kwestionowana, ani też nie wzbudziła wątpliwości Sądu. Sąd za wiarygodne uznał również zeznania świadków i powoda, aczkolwiek osobowe źródła dowodowe miały jedynie charakter uzupełniający, albowiem dla poczynienia najistotniejszych w sprawie ustaleń wystarczające były złożone przez strony dokumenty.

W punkcie 2 wyroku Sąd orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu przyznając mu kwotę 1.476 zł (1.200 zł +23% VAT), co znajduje swoje oparcie w treści § 8 pkt 4 i §4 ust. 3 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1715 z późn. zm.).

O kosztach postępowania sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Z racji tego, że powód, który był zwolniony od kosztów sądowych w całości przegrał niniejszy spór nieuiszczonymi kosztami sądowymi Sąd obciążył Skarb Państwa.

Sygn. akt III C 544/18

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować.
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć:
  - pełnomocnikowi powoda,
  - pełnomocnikowi pozwanego z pouczeniem o apelacji.
3. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć również bezpośrednio powodowi – na adres wskazany we wniosku z 6 marca 2019 r. przy czym pouczyć powoda, że doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem ma charakter wyłącznie informacyjny i nie otwiera terminu do wniesienia apelacji, albowiem powód jest reprezentowany w sprawie przez pełnomocnika z urzędu, w związku z czym zgodnie z art. 133 §3 k.p.c. Sąd dokonuje doręczeń na rzecz jego pełnomocnika.
4. Wykonać pkt 2 zarządzenia z dnia 05.02.2019 r., z tym, że doręczenia dokonać na adres powoda wskazany w piśmie z 24.01.2019 r. k. 183;
5. Zarządzenie wykonać w terminie 10 dni.
6. Akta przedłożyć z pismem lub za 21 dni od wykonania z zpo.

18 marca 2019 r.

SSR Justyna Pikulik